

29.9.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

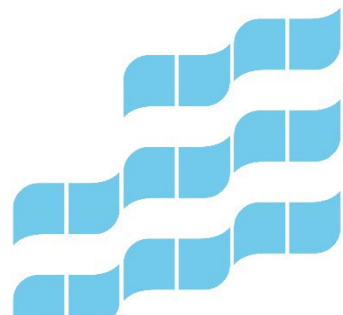
Tampereen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Tampereen kaupungin lausunto perustuu pääsääntöisesti työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen valtion rahoitukseen sekä vuoden Valtion talousarvion kuntavaikutuksiin valmistelussa olevaan TE-palvelujen siirron osalta kuntiin vuonna 2025.

Työllisyysasteen nostaminen on tärkeä tavoite. Työ- ja elinkeinoministeriö edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja työelämän kehittymistä. Tavoitteena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Yritysten kehittymistä, rakennemuutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaisia palveluita. Työnhakijoiden osaamista päivitetään helpottamaan yritysten osaavan työvoiman saatavuutta. Työelämän pelisäännöt ovat keskeinen osa työmarkkinoiden toimivuutta. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä edistetään työvoimapolitiikan keinovalikoimalla.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen on välttämätöntä yritysten toimintaedellytysten turvaamisessa. Kotimaisen työvoiman työllisyysasteen noston ohella hallinnonalan toimijat edistävät työperusteista maahanmuuttoa elinkeinoelämän tarpeisiin. Maassa jo olevien ulkomaalaisten työllisyysasteen nostaminen ja kotoutuminen ovat tärkeitä.

Suomessa on käynnissä työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joiden kohderyhmänä ovat kaikki työttömät ja työvoimapalveluissa olevat nuoret, vieraskieliset sekä Kelan työttömyysetuuksia saavat työttömät työnhakijat. Valmistelussa on myös lakimuutos, jonka mukaan kokeilukunnan asiakkaita olisivat myös kunnassa asuvat henkilöt, joille on myönnetty oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella (ei edellytetä kotikuntalain mukaista kotikuntaa). Mahdollinen lakimuutos tuo työikäiset ukrainalaiset kuntakokeilujen piiriin ja kotikunnan myötä myös sosiaaliturvan piiriin, joka edellyttää työnhakijaksi ilmoittautumista. Tilapäistä

29.9.2022

suojelua saavien oikeus kotikuntaan tulee toteutuessaan merkittävästi lisäämään TE-palveluihin ilmoittautuneiden ukrainalaisten määrää nykyisestä.

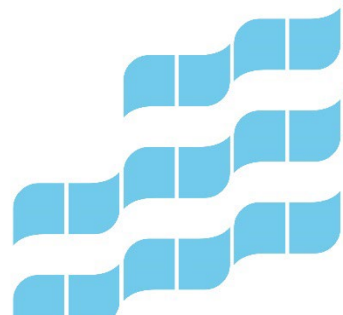
Edellä mainittujen työllisyydelle asetettujen tavoitteiden kannalta kuntakokeilujen onnistuminen ja niiden riittävä resursointi on tärkeää erityisesti heikommassa työmarkkinatilanteessa olevien työllisyyden edistämiseksi. Tämä kohderyhmä tarvitsee myös työllistymistä edistäviä palveluja kuten mm. osaamisen kehittämistä. Myös palkkatukityöllistämisen mahdollisuudet on tärkeää turvata. **Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluista annetun lain mukaisesti valtion tehtävät kuntakokeilussa eivät ole kuntien valtionosuustehtäviä, vaan ne tulee korvata täysimääräisesti valtion varoista.**

Tampereen kaupunki nostaa esiin huolensa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin liittyvästä määrärahaesityksestä talousarvioehdotuksessa.

Toukokuussa 2022 voimaan tullut uusi pohjoismainen työvoimapalvelumalli on valtion henkilöstömäärärahojen osalta osoittautunut riittämättömäksi. Tällä hetkellä kokeilukunnat joutuvat merkittävässä määrin rahoittamaan toimintaa omasta budjetistaan pitääkseen yllä lakisääteistä palvelutasoa kuntakokeilussa. Näin on mm. siksi, että kokeilun asiakkaiden palvelutarve on tyypillisesti laajempi kuin TE-toimistojen palveluihin jääneiden asiakkaiden palvelun tarve ja asiakkaita ja tehtäviä on siirtynyt ja on siirtymässä koko ajan TE-toimistoista kuntakokeilukuntiin. Valtion tulee kantaa vastuunsa rahoitusperiaatteen toteutumisesta. Nykyisillä rahoitusratkaisuilla on heijastusvaikutuksia myös vuosien päähän. TE-palvelut ovat siirtymässä kuntien vastuulle, eikä kuntia voi jättää systemaattisesti aliresursoituiksi, sillä se merkitsee pysyvää ongelmaa TE-palvelujen rahoituksessa. Erityisen kriittinen tulevan rahoituksen kannalta vaikuttaa olevan vuosi 2023. Henkilöstön resurssijakoa TE-toimistojen ja kuntakokeilujen välillä ei voi pitää enää oikeudenmukaisena ja sitä tulisi pikaisesti tarkistaa.

Valtion talousarvioesityksessä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määräraha vuodelle 2023 on vähenemässä vuodesta 2022 yli 101 600 milj. euroa

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa olevat asiakaskohderyhmät tarvitsevat pääsääntöisesti työllistymistä edistäviä palveluja, jotta työllistymiskynnys avoimille työmarkkinoille on mahdollista ylittää. Näitä palveluja ovat mm. palkkatuki, työvoimakoulutus, omaehtoinen koulutus, kotoutumiskoulutukset ja erilaiset valmennukset. Työllistymistä edistäviä palveluja rahoitetaan kokeilulain mukaan työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa mm. valtion momentilta julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (ns. momentti 51). Valtion talousarvioesityksessä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määräraha vuodelle 2023 on vähenemässä vuodesta 2022 yli 101 600 milj. euroa. Vuonna 2022 määräraha varsinaisessa talousarviossa on ollut 284 526 milj. euroa. Määrärahamuutos on valtava.

29.9.2022

Määrärahan leikkauksella on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia kokeilun kohderyhmän asiakkaiden palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen. Kunnat eivät voi päättää rahoituksen kohdentamisesta, vaan palvelut järjestää ja hankkii ELY-keskus. Määrärahojen vähentyessä ja myös mahdollisessa taantumatilanteessa palvelujen resurssoinnin jakautuminen TE-toimistojen ja kokeilualueiden välillä muuttuu entistä haasteellisemmaksi. Näin merkittävästi vähenevä määräraha ei tue julkisen työvoimapalvelulain mukaisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyysasteen nostoa. Merkittävästi kasvussa oleva kotoutumispalveluihin oikeutettujen asiakkaiden määrä tulisi myös huomioida nykyistä kattavammin talousarviossa. TE-palvelut ovat siirtymässä kuntien vastuulle, eikä kuntia voi jättää systemaattisesti aliresursoiduiksi, sillä se merkitsee pysyvää ongelmaa TE-palvelujen rahoituksessa. Erityisen kriittinen tulevan rahoituksen kannalta vaikuttaa olevan vuosi 2023.

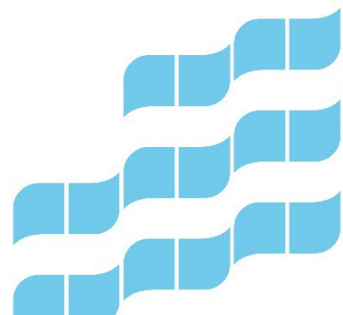
Tampereen kaupunki edellyttää, että kun kunnat valmistautuvat vuosina 2023-2024 TE-palvelu-uudistukseen, niille on turvattava uudistuksen suunnittelu- ja valmistelutyöhön, johtamiseen ja toimeenpanoon riittävät taloudelliset resurssit.

Kustannuksia syntyy mm. työllisyysalueiden suunnittelusta, toiminnan käynnistämisestä, ict- ja tiedonhallintajärjestelmien muutoksista (osa jo kuntakokeilujen aikana), tilakustannuksista ja palkkaharmonisaatiosta. Valtion talousarviossa tulisi huomioida tarvittavat kustannukset, jotka aiheutuvat kunnille vuonna 2023.

Talent Boost -määrärahaa ei pidä leikata.

Talent Boost -toimenpideohjelma on erityisasiantuntijoiden, työntekijöiden, startup-yrittäjien, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton ohjelma, jonka painopisteinä ovat yritysten kasvun ja kansainvälistymisen sekä TKI-toiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta olennaiset osaajat samoin kuin työvoimapulasta kärsivät alat. Ohjelman tavoitteena on nostaa Suomen houkuttelevuus osaajille ja heidän perheilleen uudelle tasolle.

On tärkeää, että kansainvälisten osaajien houkutteluun panostetaan riittävästi, jotta Suomella on jatkossakin taloudelliset edellytykset varmistaa työvoiman saanti ulkomailta ja mahdollisuudet päästä hallituksenkin asettamiin tavoitteisiin koskien koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton lisäämistä Suomeen. Hallituksen budjettikehyksen linjauksen mukaisesti Suomen viiden suurimman kaupungin Talent Boost -määrärahaa on tarkoitus leikata 2 milj. euroa / vuosi. Tämä tarkoittaisi koko valtion erityisavustuksen pienenemistä miljoonalla eurolla ja Tampereella jopa 70%:n leikkausta. Kaupunkien rooli on merkittävä mm. viranomaistyön ja koulutus- sekä työllisyyspalveluiden koordinoinnissa ja yritysten vastaanottavuuden edistämisessä.

29.9.2022

Ohjaamot ovat tärkeä osa erityisesti nuorten monialaisia palveluja. Niiden rahoitus tulee turvata kunnille.

Lisätietoja

Regina Saari
työllisyysjohtaja
Tampereen kaupunki
p. 050 346 9603
etunimi.sukunimi@tampere.fi

